

Verdiepend onderzoek 'geen bezwaar'- geregistreerden Rapport

Ruben de Jong
Lonneke Gijbbers
M211775
16 maart 2022

Rijksoverheid

motivaction
insights and strategy

Inhoudsopgave

Achtergrond	3
Methode en opzet	4
Conclusies	5
Belangrijkste verschillen tussen het verdiepende onderzoek en het online publieksonderzoek	9
Advies	12
Leeswijzer	16
Resultaten	18
Bijlagen	39

Op verzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), heeft Motivaction International B.V. een (verdiepend) onderzoek uitgevoerd onder Nederlanders met beperkte Nederlandse taalvaardigheid* die in het Donorregister geregistreerd staan met 'geen bezwaar' tegen orgaandonatie. Dit onderzoek had als doel om inzicht te krijgen in de (verschillende) achtergronden van deze registratie (waarom men met 'geen bezwaar' geregistreerd staat).

Situatieschets

In oktober 2021 is een kwantitatief online onderzoek uitgevoerd naar de achtergrond van de 'geen bezwaar'-registratie onder Nederlanders van 18 jaar en ouder. Daarin waren Nederlanders met lagere taalvaardigheden niet goed vertegenwoordigd. Het ging hier met name om Nederlanders die de Nederlandse taal niet spreken of deze niet goed kunnen lezen en/of schrijven. Uit de resultaten van dit onderzoek komt naar voren dat 13% geen keuze heeft doorgegeven aan het Donorregister en daarmee geregistreerd staat met 'geen bezwaar'. Dit komt niet overeen met de 25% 'geen bezwaar'-registraties in het Donorregister. Dit is een aanzienlijk verschil en het is aannemelijk dat groepen die niet vertegenwoordigd zijn in het online publieksonderzoek, juist zijn oververtegenwoordigd binnen de 'geen bezwaar'-groep. Om beter zicht te krijgen in deze ondervertegenwoordigde groepen is in samenwerking met Inclusia* een verdiepend onderzoek uitgevoerd onder minder taalvaardige Nederlanders -met of zonder migratieachtergrond- die geregistreerd staan met 'geen bezwaar'.

*Toelichting: met Nederlandse met beperkte Nederlandse taalvaardigheid worden mensen bedoeld die de Nederlandse taal niet spreken en/of moeite hebben met lezen en/of schrijven. Er is bewust voor deze term gekozen omdat het een diverse groep betreft die om verschillende redenen de Nederlandse taal niet- of beperkt spreekt of schrijft. Bij een deel van deze groep past de term 'laaggeletterd' niet goed, omdat het bij hen enkel gaat om de *Nederlandse* taal. Een deel van de groep is hoogopgeleid en wellicht 'hooggeletterd' in de moedertaal. Omwille van de leesbaarheid van het rapport spreken we van beperkte taalvaardigheden. Een term die minder gebruikelijk is, maar waarmee we de lezer bewust willen houden van de diversiteit van deze groep en de verschillende redenen waarom men moeite heeft met lezen en schrijven van de (Nederlandse) taal.

*Toelichting: Inclusia is een organisatie met een divers netwerk van mensen van verschillende etniciteiten, genders en leeftijden. Zij zetten dit netwerk in voor de ontwikkeling van projecten en/of methodieken, zoals bijvoorbeeld onderzoek.

Methode en opzet

Doelgroep

Minder taalvaardige Nederlanders met en zonder migratieachtergrond, die woonachtig zijn in Nederland en in het Donorregister geregistreerd staan met 'geen bezwaar' tegen orgaandonatie. Specifiek lag de focus op eerste generatie Nederlanders met een Marokkaanse, Turkse, Somalische, Irakese, Eritrese, Nigeriaanse, Soedanese of Caribische migratieachtergrond én minder taalvaardige Nederlanders zonder migratieachtergrond.

Steekproef

De steekproef is als volgt verdeeld: totaal n=160, waarvan n=100 1e generatie migranten (uit Marokko, Turkije, Soedan, Nigeria, Irak, Somalië, Eritrea), n=30 Caribische Nederlanders en n=30 minder taalvaardige Nederlanders zonder migratieachtergrond.

Methode

Het huidige verdiepende onderzoek is uitgevoerd in vier steden: Amsterdam, Utrecht, Den Haag en Rotterdam. Hierbij is gebruik gemaakt van een naar A2 hertaalde versie van de online vragenlijst die eerder is voorgelegd aan het algemene Nederlandse publiek van 18 jaar en ouder.

Vervolgens is deze hertaalde vragenlijst met behulp van meertalige vrijwilligers samen met de respondent op locatie ingevuld.

A2 taalniveau

Dit taalniveau betekent dat mensen met dit niveau zeer korte eenvoudige teksten kunnen lezen, specifieke voorspelbare informatie kunnen vinden in eenvoudige, alledaagse teksten zoals advertenties, folders, menu's en dienstregelingen en korte, eenvoudige en persoonlijke brieven kunnen begrijpen. Om er zeker van te zijn dat de vragenlijst aan het gewenste taalniveau voldeed en geschikt was voor minder taalvaardige Nederlanders, is een gespecialiseerd bureau ingeschakeld dat heeft geholpen om de originele vragenlijst te hertalen naar A2 taalniveau.

Kwantitatieve interviews

Aanvullend op het kwantitatieve onderzoek zijn er n=4 kwalitatieve interviews afgenomen onder Nederlanders met een migratieachtergrond. Deze interviews dienen ter verdieping op de kwantitatieve resultaten en zijn dan ook na het kwantitatieve veldwerk uitgevoerd. De inzichten uit deze interviews zijn te herkennen aan het volgende icoon:

Methode

Kwantitatieve online vragenlijst, afgenomen met hulp van meertalige interviewers

Doelgroep

Minder taalvaardige Nederlanders, met en zonder migratieachtergrond. Daarbinnen: met 'geen bezwaar'-geregistreerden

Veldwerkperiode

5-12-2021 t/m
06-01-2022

Vragenlijst

32 vragen,
Circa 10 minuten invultijd

Conclusies

Velen niet goed op de hoogte van de veranderingen en keuzemogelijkheden rondom donorregistratie

De helft is zich er niet van bewust dat er iets is veranderd en men een keuze had kunnen doorgeven

- **Een relatief grote groep geeft aan dat dat zij –voor het onderzoek – überhaupt niet van de Donorwet afwist |** Zo is 53% voor het onderzoek nog niet op de hoogte van de Donorwet, 47% was dat wel. De open antwoorden tonen een soortgelijk beeld. Hierin geeft men vaak aan niet te weten dat zij een keuze hadden moeten doorgeven en dat als zij geen keuze hebben doorgegeven, zij geregistreerd staan met 'geen bezwaar'.
- **Slechts een kleine groep heeft bewust geen keuze doorgegeven omdat zij 'geen bezwaar' hebben |** Het gaat hier om slechts 15% van de ondervraagden, grotendeels door een gebrek aan kennis. In het online publieksonderzoek betrof dit aandeel 37% van de totale groep 'geen bezwaar'-geregistreerden.

Informatie over het onderwerp is bij velen niet onder de aandacht gekomen

- **Ruim twee derde heeft weinig tot niets over het Donorregister gehoord of gelezen |** Bijna de helft geeft aan hierover (heel) weinig te hebben gelezen (49%). 18% geeft zelfs aan helemaal niks over het Donorregister te hebben gehoord of gelezen.

- **Brieven* minder goed gelezen en -door de kleine groep lezers- minder goed begrepen |** Van de personen die zich herinneren een brief te hebben ontvangen (39%), geeft 47% aan deze brief een beetje te hebben gelezen. Slechts 16% heeft de brief (heel) goed gelezen.
- Van de relatief kleine groep die de brief een beetje tot (heel) goed heeft gelezen, begrepen er 16 (van de 39) de brief niet goed. 14 begrepen de brief een beetje en 8 van de 39 ondervraagden begrepen de brief goed.

Kennis over proces en keuzemogelijkheden ontbreekt bij ruime meerderheid

- **Het proces rond het vastleggen van een keuze is voor de meerderheid niet duidelijk |** 81% geeft aan niet te weten hoe zij hun keuze kunnen doorgeven en 79% weet niet welke keuzemogelijkheden zij hebben.
- Uit de aanvullende interviews blijkt ook dat de kennis over keuzemogelijkheden zich beperkt tot 'ja' of 'nee'.
- **Men twijfelt of zij hun keuze later nog kunnen aanpassen |** 51% weet niet zeker of zij hun keuze later nog kunnen aanpassen. Deze percentages liggen een stuk hoger dan in het online publieksonderzoek. Hierin dacht 78% van de ondervraagden dat je de 'geen bezwaar'-registratie ten alle tijden kunt wijzigen.

* Er is geen brief voorgelegd of gevraagd naar een specifieke brief. De vraagtekst luidde: De overheid stuurde tussen september 2020 en juli 2021 iedereen een brief. In die brief vraagt de overheid je te laten weten wat je wil. Heb je die brief gekregen? De antwoorden kunnen daarmee betrekking hebben op verschillende brieven die in deze periode over dit onderwerp vanuit de overheid zijn verstuurd.

Weerstand tegen de vraag –vanuit de overheid- om een keuze te maken

Men wil niet graag een keuze maken over dit onderwerp en/of hiertoe aangezet worden door de overheid

- **De keuze over wat er gebeurt met je lichaam na je overlijden wordt vaak lastig gevonden** | Twee derde geeft aan deze keuze lastig te vinden (66%). Bijna de helft geeft aan zelfs helemaal geen keuze te willen maken (47%). Daarbij wil 37% helemaal niet stilstaan bij wat er met hun lichaam gebeurt na overlijden.
 Bovenstaand sentiment rondom orgaandonatie zie we ook terug in de open antwoorden en in de aanvullende interviews. Er heerst bij veel mensen een taboe op onderwerpen als orgaandonatie en donorregistratie. Uit de interviews kan afgeleid worden dat deze onderwerpen worden geassocieerd met de dood. En de dood is een onderwerp waar mensen liever niet over denken, laat staan erover praten.
- Tegelijkertijd zien we ook dat 63% er wel over wil nadenken wat er met hun lichaam gebeurt na overlijden. Er is dus bij een deel van deze groep sprake van een taboe rondom het onderwerp, maar voor velen lijkt het meer te gaan om de moeilijkheid van de afweging/keuze op zichzelf.

- **Er is een relatief grote groep houdt er niet van als de overheid hen vraagt om iets te doen** | Het gaat hier om circa twee derde van de ondervraagden (62%). Deze groep is aanzienlijk groter dan bij het online publieksonderzoek, waarin zij slechts 18% van het totaal omvatte. Deze houding tegenover verzoeken vanuit de overheid kan mogelijk een drempel vormen om een keuze door te geven.
- Daarbij zien we ook dat in het huidige onderzoek slechts 28% (heel) veel vertrouwen heeft in brieven en folders vanuit de overheid. De helft geeft aan juist geen vertrouwen te hebben in dergelijke informatie (49%). Een kwart heeft hier geen duidelijke mening over (24%).

Kennis over consequenties beperkt, helpt zou na uitleg liever geen donor zijn

Men begrijpt de consequenties van het niet (actief) registreren niet goed. Met name de -bedoelde- rol van naasten in de uiteindelijke beslissing is onduidelijk

- **Een derde is in de veronderstelling dat zij niks hoeven door te geven omdat hun naasten voor hen mogen beslissen na hun overlijden** | Wanneer men echter expliciet wordt gevraagd of familie (bij 'geen bezwaar') mag beslissen na hun dood geeft een kwart aan dat dit het geval is.

Uit de aanvullende interviews blijkt ook dat drie van de vier geïnterviewden de keuze aan hun naasten willen overlaten. Zij gaan ervan uit dat een 'nee' van de familie uiteindelijk doorslaggevend zal zijn.

Nadere informatie leidt voor velen tot een andere voorkeur qua registratie

- **Een grote groep zou verder in de vragenlijst liever toch een andere keuze aan het Donorregister doorgeven** | 34% zegt toch liever met een 'nee' geregistreerd te staan. 18% geeft aan dat zij wel donor willen zijn en 15% zegt dat zij nog steeds 'geen bezwaar' hebben. 16% zou willen dat familie beslist.
- **Nadat men ook nog eens extra uitleg over 'geen bezwaar' heeft gekregen, geeft bijna de helft aan geregistreerd te willen staan met een 'nee'** | Nadat men een informatieve tekst heeft gelezen over wat 'geen bezwaar' inhoudt (dat je daarmee toestemming geeft voor orgaandonatie), geeft 46% aan geen donor te willen zijn. Ruim een kwart wil wel donor zijn en eveneens een kwart weet het niet zeker.

Belangrijkste verschillen tussen het verdiepende onderzoek en het online publieksonderzoek*

Men is minder vaak op de hoogte van de 'geen bezwaar'-registratie | In het online publieksonderzoek was 89% (van de met 'geen bezwaar'-geregistreeerden) voor het onderzoek al op de hoogte van de 'geen bezwaar'-registratie en 11% nog niet. In het huidige verdiepende onderzoek is het aandeel personen dat hiervan al op de hoogte was een stuk kleiner (47%).

Men weet minder vaak wat de keuzeropties zijn en hoe je een keuze kunt doorgeven | Zo weet 81% in het verdiepende onderzoek hoe ze hun keuze moeten doorgeven. In het online publieksonderzoek weet 28% niet goed hoe zij hun keuze kunnen doorgeven. Daarbij zien we ook dat 79% (vs. 29% in het publieksonderzoek) niet goed weet wat de keuzemogelijkheden zijn.

In het verdiepende onderzoek heeft men minder vaak bewust voor 'geen bezwaar' gekozen | Zo heeft in het huidige verdiepende onderzoek 58% nog niet goed over hun keuze nagedacht. In het online publieksonderzoek bedroeg dit aantal 35%. Daarbij zien we ook dat men in het verdiepende onderzoek minder vaak bewust voor 'geen bezwaar' heeft gekozen (15% vs. 37%).

Men vindt de keuze over wat er met hun lichaam gebeurt na overlijden vaker lastig | 66% geeft aan deze keuze lastig te vinden (vs. 44% in het online publieksonderzoek). 58% heeft nog niet bij deze gedachte stilgestaan (vs. 35%) en 47% geeft aan zelfs helemaal geen keuze te willen maken (vs. 30%).

In het verdiepende onderzoek zou een grotere groep toch liever anders dan met 'geen bezwaar' geregistreerd willen staan | 34% zegt toch liever met een 'nee' geregistreerd te staan, 18% geeft aan dat zij wel donor willen zijn en 15% zegt dat zij nog steeds 'geen bezwaar' hebben. Deze aantallen wijken af van het online publieksonderzoek. Hierin gaf een grotere groep aan dat zij weer voor 'geen bezwaar' zouden kiezen (47%), zei 12% liever met een 'nee' in het register te willen staan en wilde 3% liever met een 'ja' staan geregistreerd.

De doelgroep uit het verdiepende onderzoek heeft over het algemeen de brief minder goed gelezen | Zo zien we dat van de personen die zeggen de brief te hebben ontvangen, 47% deze brief *een beetje* heeft gelezen (vs. 35% in het publieksonderzoek). 39% heeft de brief echter niet tot nauwelijks gelezen. Dit is ruim twee keer zoveel als in het online publieksonderzoek (18%). Slechts 16% heeft de brief (heel) goed gelezen (vs. 45% in het publieksonderzoek).

* Omdat de vragenlijst is hertaald naar A2-niveau is het maken van harde (op significantie getoetste) vergelijkingen tussen de resultaten uit het online publieksonderzoek en het aanvullende onderzoek niet mogelijk. De vergelijkingen tussen beide onderzoeken in dit rapport zijn indicatief.

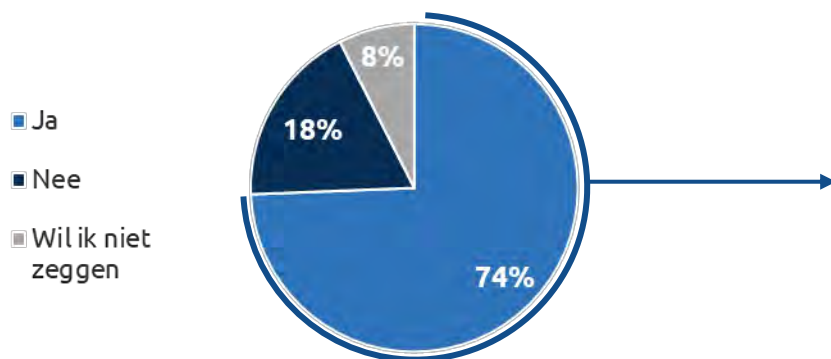
Belangrijkste verschillen 4 belevingsgroepen (1/3)

	Bewusten (34%)	Onbewusten (8%)
Huidig gedrag	<ul style="list-style-type: none"> 58% heeft nog niet goed over hun keuze nagedacht 15% heeft bewust geen keuze doorgegeven omdat zij geen bezwaar hebben Hebben vaker geen keuze doorgegeven omdat zij niet van 'geen bezwaar' afwisten, niet wisten dat zij een keuze konden doorgeven of niet wisten hoe zij dit moesten doen 15% zou weer voor 'geen bezwaar' kiezen, 18% zou donor willen zijn, 34% zou geen donor willen zijn, 16% zou willen dat hun familie beslist, 18% weet het niet 39% heeft de aanschrijvingsbrief niet tot nauwelijks gelezen en 47% heeft deze een beetje/vluchtig gelezen. 16% zegt de brief (heel) goed te hebben gelezen. 	<ul style="list-style-type: none"> 35% heeft nog niet goed over hun keuze nagedacht 37% heeft bewust geen keuze doorgegeven omdat zij geen bezwaar hebben Hebben vaker geen keuze doorgeven omdat zij er niet mee bezig zijn, het te druk hebben hiervoor of omdat ze het zijn vergeten 47% zou weer voor geen bezwaar kiezen, 3% zou donor willen zijn, 12% zou geen donor willen zijn, 9% zou willen dat familie beslist, 29% weet het niet 18% heeft de aanschrijvingsbrief niet tot nauwelijks gelezen en 35% heeft deze een beetje/vluchtig gelezen. 45% zegt de brief (heel) goed te hebben gelezen.
Gewenste gedrag: mensen maken een goed geïnformeerde en bewuste keuze voor een actieve registratie, of voor 'geen bezwaar'		
Gedragsbepalers		
Kennis	<ul style="list-style-type: none"> 47% was voor het onderzoek al op de hoogte van 'geen bezwaar'-registratie, 53% niet 81% weet niet goed hoe ze hun keuze moeten doorgeven, 19% weet wel hoe dit moet 61% wist niet dat ze al een keuze hadden moeten doorgeven 79% weet niet wat hun keuzemogelijkheden zijn 34% denkt zijn keuze later nog te kunnen wijzigen, 14% denkt van niet en 51% weet het niet zeker 39% kan zich herinneren een brief te hebben gehad, 29% zegt van niet en 32% weet het niet meer 	<ul style="list-style-type: none"> 89% was voor het onderzoek al op de hoogte van 'geen bezwaar'-registratie, 11% niet 28% weet niet goed hoe ze hun keuze moeten doorgeven, 72% weet wel hoe dit moet 12% wist niet dat ze al een keuze hadden moeten doorgeven 29% weet niet wat hun keuzemogelijkheden zijn 78% denkt zijn keuze later nog te kunnen wijzigen, 4% denkt van niet en 18% weet het niet zeker 45% kan zich herinneren een brief te hebben gehad, 26% zegt van niet en 29% weet het niet meer
Kunnen	<ul style="list-style-type: none"> Geven minder vaak aan dat ze nog geen tijd hebben gehad om een keuze door te geven (23%) 	<ul style="list-style-type: none"> Geven vaker aan dat ze nog geen tijd hebben gehad om een keuze door te geven (37%)
Houding	<ul style="list-style-type: none"> 47% wil helemaal geen keuze maken over orgaandonatie Hebben vaker behoefte aan informatie over orgaandonatie in relatie tot geloof en hoe zij hun keuze in het Donorregister kunnen aanpassen 	<ul style="list-style-type: none"> 30% wil helemaal geen keuze maken over orgaandonatie Hebben vaker behoefte aan informatie over hoe orgaandonatie werkt
Weerstand en emoties	<ul style="list-style-type: none"> 63% houdt er niet van als de overheid hen vraagt om wat te doen 66% vindt het maken van een keuze m.b.t. orgaandonatie lastig 	<ul style="list-style-type: none"> 18% heeft een afkeer tegen informatie vanuit de overheid 44% vindt het maken van een keuze m.b.t. orgaandonatie lastig
Sociale omgeving	<ul style="list-style-type: none"> 69% geeft aan dat familie/vrienden ook geen keuze hebben doorgegeven aan het Donorregister 	<ul style="list-style-type: none"> 21% geeft aan dat familie/vrienden ook geen keuze hebben doorgegeven aan het Donorregister

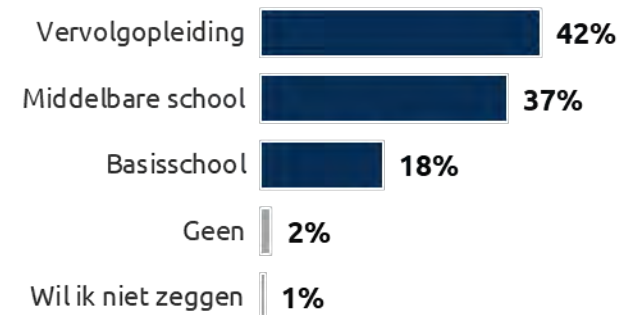
*Toelichting: omdat de vragenlijst is hertaald naar A2-niveau is het maken van harde (op significantie getoetste) vergelijkingen tussen de resultaten uit het online publieksonderzoek en het aanvullende onderzoek niet mogelijk. De vergelijkingen tussen beide onderzoeken in dit rapport zijn indicatief

Overzicht achtergrondkenmerken

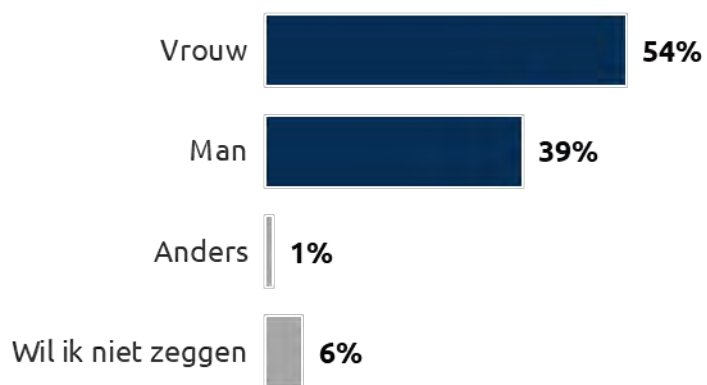
Heb je een school of opleiding gevolgd?
(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

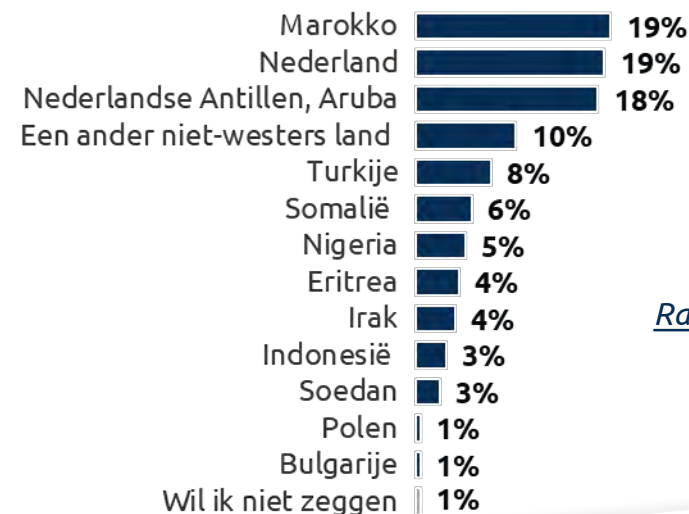
Wat is de hoogste opleiding die je hebt afgemaakt?
(Basis: Heeft school of opleiding gevolgd, n=119)

Geslacht
(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

In welk land ben je geboren?
(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

[Raadpleeg hier de tabellen](#)

Advies

Advies ten aanzien van communicatiestrategie

Hoewel VWS een uitgebreide campagne rondom de verandering van de Donorwet heeft gevoerd, heeft deze informatie Nederlanders met een lagere taalvaardigheid onvoldoende bereikt. Binnen deze groep ontbreekt op dit moment basiskennis over de Donorwet en daaruit voortvloeiend is men ook niet op de hoogte van de keuzemogelijkheden, consequenties van de 'geen bezwaar'-registratie en praktische zaken. Uit eerder online onderzoek onder het algemeen publiek bleek dat men er goed van op de hoogte was dat je sinds juli 2021 met 'geen bezwaar' geregistreerd staat als je geen actieve keuze hebt vastgelegd. Bij minder taalvaardige groepen Nederlanders blijkt dat niet het geval. Omdat na uitleg bijna de helft bij overlijden geen orgaandonor wil zijn, adviseren we extra inspanningen te verrichten om deze groepen te informeren over de huidige wetgeving, keuzemogelijkheden en hoe je je keuze kunt doorgeven.

Communicatieboodschap

In de essentie zal de inhoud van boodschap hetzelfde moeten zijn als in de voorgaande campagnes, waarbij extra aandacht besteed dient te worden aan het feit dat velen in deze groepen nog niet goed op de hoogte zijn van de Donorwet en de 'geen bezwaar'-registratie. Qua communicatieboodschap is er wel een belangrijk verschil met de eerste communicatiecampagnes: als je niets hebt doorgegeven, sta je nu daadwerkelijk in het Donorregister met 'geen bezwaar'. Het betreft niet iets dat *nog gaat* veranderen, maar om de huidige situatie. Dit gegeven - als je niks hebt doorgegeven, geef je vanuit een wettelijk oogpunt op dit moment toestemming voor orgaandonatie - kan mogelijk een urgentiegevoel creëren. Want als dit niet past bij jouw wensen of die van je naasten, dan zul je zelf in actie moeten komen: een passende keuze doorgeven. Dit kan ervoor zorgen dat het een gespreksonderwerp wordt dat ook in de sociale omgeving tot discussie leidt.

Taal

In het huidige onderzoek zien we dat een relatief kleine groep zich een brief over het doorgeven van een keuze herinnert en heeft gelezen (n=39). Wat opvalt is dat een groot deel hiervan aangeeft de brief niet goed te hebben begrepen. Vanwege de aantallen en opzet van het onderzoek kunnen we hieruit geen conclusies trekken als het gaat om de begrijpelijkheid van de destijds verstuurd brieven zelf. Dit had ook niet de focus in het onderzoek. Het laat alleen zien hoe belangrijk is het is om de boodschap zo eenvoudig mogelijk te houden. We adviseren om niet alleen *de elementen* in de boodschap zo eenvoudig mogelijk houden, maar daarbij uiteraard ook te letten op de *formulering*. Niets doen is hetzelfde als zeggen dat je het goed vindt om na jouw dood een deel van je lichaam aan een patiënt te geven. Als je dit niet wilt, of als je wil dat je familie hier later over beslist, geef dat dan door. Daarnaast raden we aan om basisinformatiemateriaal in de meest gesproken talen beschikbaar te stellen. Dat kunnen ook tweede talen zijn, zoals Engels of Frans.

Advies ten aanzien van communicatiestrategie

Kanalen

Huidig onderzoek laat zien dat breed uitgezette communicatie een gedeelte van de samenleving onvoldoende heeft bereikt. Mogelijke oorzaken kunnen zijn dat men de Nederlandse taal niet voldoende machtig is en/of dat het taalniveau van het informatiemateriaal te hoog ligt. Ook speelt waarschijnlijk mee dat binnen de doelgroep van dit onderzoek een sterkere afkeer bestaat ten aanzien van informatie vanuit de overheid. Het versturen van (meer) brieven lijkt voor deze groepen dan ook niet een volledig toereikende oplossing. Om minder taalvaardige Nederlanders - met of zonder migratieachtergrond - te bereiken, moet er gekeken worden naar alternatieve kanalen en methodes.

Omdat deze doelgroep zeer divers is en verschillende talen spreekt, zijn zij ook lastig te bereiken via (Nederlandse) grote mediakanalen. Wij adviseren dan ook informatie te verspreiden via plekken waar deze groepen komen en/of via online kanalen waar je de inkoop van advertentieruimte specifiek kunt richten op doelgroepen, bijvoorbeeld aan de hand van populaire anderstalige mediakanalen, merken, reisbestemmingen en interesses.

Afzender

Waarbij in het online publieksonderzoek het Donorregister en de Rijksoverheid/het ministerie van VWS de aangewezen afzenders waren om meer te weten te komen over dit onderwerp, is dat voor de minder taalvaardige Nederlanders niet altijd het geval. Onder de doelgroep van dit onderzoek is sprake van weinig vertrouwen in informatie vanuit de overheid. Het lijkt dan ook logisch om in communicatiecampagnes gericht op deze groep (ook) gebruik te maken van onafhankelijke afzenders of bekende afzenders, zoals de kerk, moskee of een ander gebedshuis, buurthuizen, bibliotheken en opleidingsinstanties (bv. taalcursussen).

Creëren van netwerken

We adviseren om minder taalvaardige doelgroepen te bereiken via plaatsen waar zij vaak komen en/of plekken die een belangrijke functie hebben in het dagelijks leven zoals de hierboven genoemde afzenders. We realiseren ons dat dit als aanbeveling voor de communicatiestrategie voor deze campagne niet aansluit bij de beschikbare tijd en middelen en dat dit advies bovendien weinig concrete of direct toepasbare aanknopingspunten biedt. Toch vinden we het wel belangrijk om op te merken dat bestaande communicatiekanalen vanuit de overheid met deze groepen binnen de Nederlandse bevolking onvoldoende voorhanden of toegankelijk lijken te zijn. Dit maken we op uit vragen en uitdagingen die terugkeren in de doorvertaling van onderzoekinzichten naar communicatie- en campagne strategieën. Terwijl het belang om (ook) juist minder taalvaardige Nederlanders te bereiken steeds vaker op de agenda staat.

Advies ten aanzien van communicatiestrategie

We adviseren daarom te investeren in het creëren van nieuwe (vaste) netwerken door samenwerking met bestaande koepelorganisaties, bijvoorbeeld voor gebedshuizen, wijkteams, vrijwilligersnetwerken van buurthuizen, andere belangenorganisaties en mogelijk ook opleidingsinstanties. Het huidige, maar ook andere recente onderzoeken laten namelijk zien dat er behoefte is aan informatie op een meer persoonlijk niveau, zoals een contactpersoon in een buurthuis of een spreker op een bijeenkomst. Via deze kanalen kunnen instrumenten/communicatiematerialen aangereikt kunnen worden om het over donorregistratie te hebben. Zo kunnen er bijvoorbeeld flyers en postercampagnes in moskeeën, buurthuizen, bibliotheken en andere centrale plekken worden opgezet die met behulp van deze organisaties bij de juiste locaties en bijhorende sleutelpersonen worden verspreid. Hierbij moet de focus niet alleen liggen op zenden maar moet er ook ruimte worden geboden om de dialoog aan te gaan.

Leeswijzer (1/2)

De resultaten zijn op totaalniveau beschreven. In iedere figuur of grafiek zijn de resultaten zichtbaar van de totale groep minder taalvaardige Nederlanders -met of zonder migratieachtergrond- die geregistreerd staan met 'geen bezwaar'. Omdat de omvang van de steekproef van het huidige onderzoek relatief klein is (n=160), is het niet mogelijk om uitspraken te doen over verschillen binnen deze doelgroep (bijvoorbeeld verschillende migratieachtergronden of opleidingsniveaus). Doordat percentages worden afgerond, is het mogelijk dat het totaal soms niet precies uitkomt op 100%. Als dit het geval is wordt dit op de pagina in kwestie aangegeven.

De resultaten zijn niet op significantie getoetst ten opzichte van resultaten uit het eerder uitgevoerde online publieksonderzoek. De vragenlijst is hertaald naar A2-niveau en vraagstellingen zijn daardoor niet een-op-een te vergelijken. In de hertaling van de vragenlijst was het van belang om de vragenlijst kort, duidelijk en zo eenvoudig mogelijk te houden. Daarom is onder andere gekozen voor dichotome antwoordopties in plaats van schalen en is er in de vragen geen onderscheid gemaakt tussen de (veranderde) Donorwet en de 'geen bezwaar'-registratie. Er is (waar mogelijk) gekozen voor het tonen van de resultaten uit het online publieksonderzoek, naast de resultaten van dit onderzoek. De vergelijking op het oog geeft namelijk wel waardevolle inzichten in de achtergronden van de 'geen bezwaar'-registratie bij de minder taalvaardige groepen in dit onderzoek en grote verschillen daarin ten opzichte van het algemene online publieksonderzoek. In de volgende blauwe kaders met een ster icoon worden ter vergelijking resultaten getoond uit het online publieksonderzoek: .

Om de vragen kort te houden is per vraag zo weinig mogelijk extra tekst gebruikt voor bijvoorbeeld uitleg en achtergrondinformatie. In de opzet van de vragenlijst werden deelnemers in stapjes meegenomen in het onderwerp. Een neveneffect hierbij is dat sommige antwoorden/resultaten op zichzelf soms lastiger te interpreteren zijn. De context van de vragenlijst is daardoor extra van belang, zoals voorafgaande vragen of informatie. In de beschrijving van de resultaten is daarom de exacte volgorde aangehouden van de vragenlijst en is alle tekst en uitleg getoond die deelnemers voorgelegd kregen.

De inzichten uit de vier kwalitatieve interviews zijn tevens in het rapport verwerkt en te herkennen aan de gele kaders en het icoon van een tekstwolk . Daarbij wordt er ter illustratie in ieder gele kader ook een quote uit het kwalitatieve onderzoek getoond.

Leeswijzer (2/2)

Ter inleiding van de kwantitatieve vragenlijst, en om te kunnen toetsen of de ondervraagden wel of geen keuze hebben doorgegeven aan het Donorregister, is hen aan het begin van de vragenlijst eerst de volgende tekst voorgelegd:

'Iedereen die 18 jaar of ouder is, staat sinds 1 juli 2020 in het Donorregister. In het Donorregister staat wat je wilt dat er met je lichaam gebeurt als je dood bent. Je kunt tegen het Donorregister zeggen wat jij graag wilt. Je kunt zeggen dat je een deel van je lichaam aan een patiënt geeft. Bijvoorbeeld een nier. Dan kan het ziekenhuis een andere patiënt helpen met een deel van jouw lichaam. Je kunt ook zeggen dat je niet een deel van je lichaam aan een patiënt wilt geven. Je kunt ook zeggen dat je familie hierover mag beslissen. Je hoeft niet perse iets te zeggen tegen het Donorregister. Als je niets hebt gezegd, staat in het Donorregister dat je het goed vindt om een deel van je lichaam aan een patiënt te geven als je dood bent.'

Resultaten

Meerderheid heeft moeite met het begrijpen van informatie vanuit de overheid

De onderstaande vragen zijn aan het begin van de vragenlijst voorgelegd. Deze vragen hadden als doel om resultaten uit dit onderzoek ten aanzien van overheidscommunicatie rondom dit onderwerp te vergelijken met de algemene houding en ervaringen rondom overheidscommunicatie. Deze resultaten zijn met name interessant in relatie tot de resultaten op pagina [26](#) en pagina [32](#).

- De helft (49%) heeft (heel) weinig vertrouwen in informatie vanuit de overheid. Ruim een kwart heeft hier (veel) vertrouwen in en een andere kwart staat hier neutraler tegenover (24%).
- Bijna twee op de drie (62%) geven aan informatie vanuit de overheid (heel) slecht te begrijpen. 24% hier heeft niet veel en ook niet weinig moeite mee en 14% begrijpt dergelijke informatie (heel) goed.

Vergelijking met online publieksonderzoek

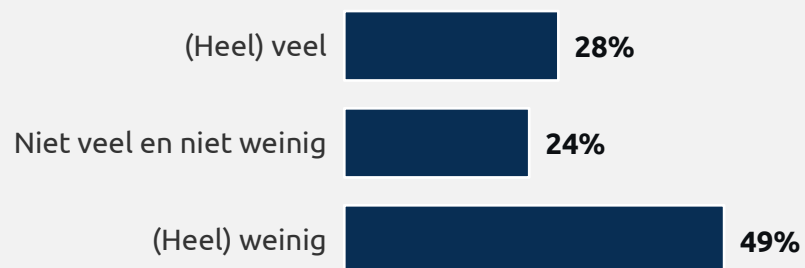
Hierin had 37% veel vertrouwen in informatie vanuit de overheid en 21% geen tot weinig vertrouwen. 39% was neutraal in zijn houding.

Hierin had 46% relatief weinig moeite met het begrijpen van informatie vanuit de overheid en had 21% hier moeite mee. 31% had een neutrale houding.

[Raadpleeg hier de tabellen](#)

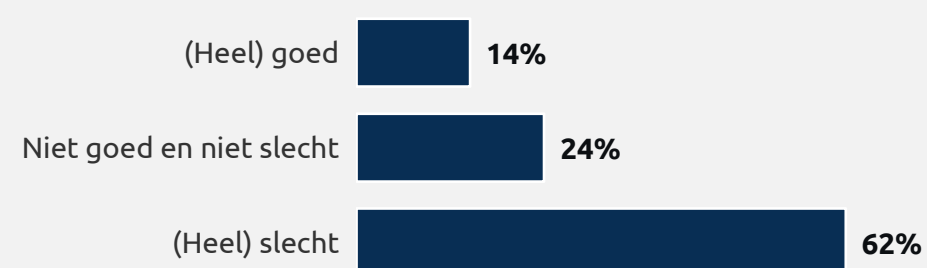
Hoeveel vertrouwen heb je in brieven en folders van de overheid?

(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

Hoe goed begrijp je brieven en folders van de overheid?

(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

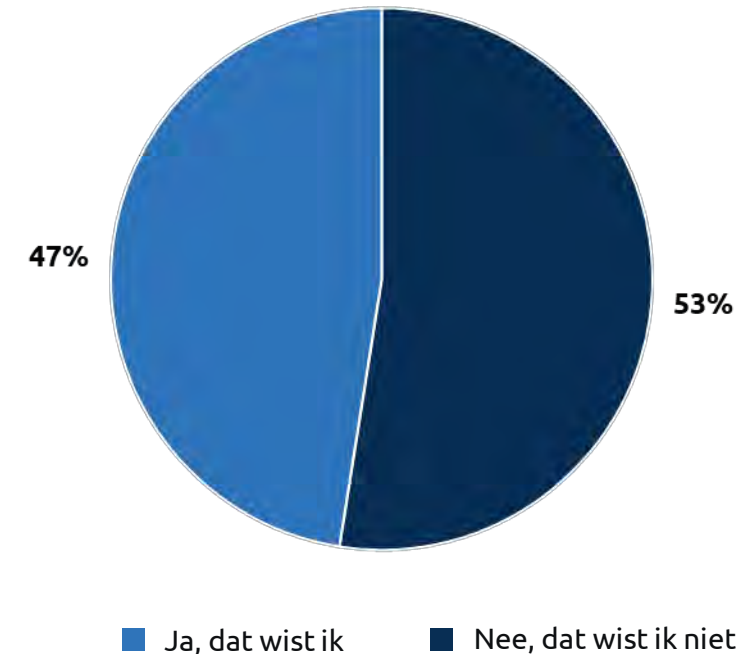

De helft was voor het onderzoek niet op de hoogte van de Donorwet

Aan de respondenten van dit onderzoek is gevraagd in hoeverre zij vooraf aan het onderzoek als wisten van het bestaan van de veranderde Donorwet. De uitkomsten zijn ongeveer gelijk verdeeld: zo was 47% hiervan al op de hoogte, maar 53% nog niet.

Ga je dood en heb je niets gezegd tegen het Donorregister? Dan staat er voor jou in het Donorregister dat je het goed vindt om na je dood een deel van je lichaam aan een patiënt te geven. Wist je dat voor dit onderzoek?

(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

Vergelijking online publieksonderzoek

In het online publieksonderzoek was een ruime meerderheid (89%) van de met 'geen bezwaar'-geregistreerden al voor het onderzoek op de hoogte dat als zij zelf geen keuze doorgegeven, zij geregistreerd zouden staan met 'geen bezwaar'.

Redenen niet doorgeven keuze aan het Donorregister (open antwoorden)

De redenen dat men geen keuze aan het Donorregister heeft doorgeven, hebben onder andere te maken met dat men niet wist *dat* het moest en waar/hoe dit moest. Ook is men tegen de 'geen bezwaar'-registratie, is men er nog niet aan toegekomen om hun keuze door te geven of begrijpt men niet helemaal goed wat het inhoudt.

Waarom heb je het Donorregister niet verteld wat je wil? Wat was hiervoor de reden?

In de onderstaande bloemlezing zijn de meest genoemde open antwoorden gecategoriseerd in verschillende onderwerpen. De quotes dienen ter illustratie van deze onderwerpen.

Wist niet dat dit moest/was niet bekend

- “ Ik wist niet dat ik iets moest doorgeven.
- “ Ik wist niet dat ik een antwoord moest geven.
- “ Niemand heeft me verteld dat het moest gebeuren.
- “ Wist niet dat er een register is.
- “ Ik hoor nu pas dat ik erin sta.
- “ Ik wist niet dat er een register was en nu hoor ik dat ik erin sta.

Wil niet in het register komen/is er tegen

- “ Waarom moet ik dat doen, ik wil niet in het register komen.
- “ Ik wil niet in een register, ik wil met rust gelaten worden.
- “ Ik ben tegen dit systeem, ze mogen dit niet doen.
- “ Ik vind het raar dat we dit moeten doen, ze zetten alles maar in die computer en niemand van ons begrijpt het.
- “ Ik wil gewoon niet donor worden.

Weet niet hoe/waar

- “ Ik weet niet hoe ik dat moet doen.
- “ Ik weet niet hoe, ik wil geen donor zijn.
- “ Ik wist niet hoe het te doen, ik krijg nu pas hulp.
- “ Ik weet niet waar je dat moet doen.
- “ Ik kan niet vinden waar ik dat moet doen.
- “ Het is moeilijk, ik had op de website gekeken maar begreep niet wat te doen, er staat veel moeilijke taal.

Geen tijd/nog niet aan toegekomen/niet over nagedacht

- “ Ik heb er niet over nagedacht.
- “ Nog niet aan toe gekomen.
- “ Ik moet nog uitzoeken hoe het moet.
- “ Te druk om van deze dingen te weten.
- “ Geen tijd om het in te vullen en retour te sturen.
- “ Vergeten. Niet genoeg informatie.

Weet niet wat het inhoud/begrijpt het niet

- “ Ik had in mijn hoofd als ik geen antwoord geef betekent dat dat ik niet akkoord ga.
- “ Ik wist het niet en ik begrijp de brieven niet. Ik woon 6 jaar hier. Ik begrijp niet alles.
- “ Dat hoeft toch alleen als je donor wil zijn..?
- “ Ik ben boos, veel mensen begrijpen het niet maar toch is het gebeurd nu moeten wij die het niet begrijpen maar zien uit te zoeken hoe we dit ongedaan moeten maken.

Bijna de helft is van mening dat geen keuze doorgeven op hetzelfde neerkomt als donorschap

Slechts 15% heeft expres niks doorgegeven omdat zij geen bezwaar hebben. 85% heeft dit echter niet expres gedaan.

23% wil nog een keuze doorgeven maar heeft daar de tijd nog niet voor gevonden. Voor 77% gaat deze stelling niet op.

47% begrijpt dat niks doorgeven aan het Donorregister en doorgeven dat je donor wilt zijn, in principe op hetzelfde neerkomt. Een iets grotere groep van 53% denkt echter dat dit niet op hetzelfde neerkomt.

Vergelijking met online publieksonderzoek

37% had hierin bewust geen keuze doorgegeven omdat zij geen bezwaar hebben tegen orgaandonatie.

Ruim een derde (37%) gaf hierin aan er nog niet aan toe te zijn gekomen om een keuze door te geven.

44% gaf hierin aan dat zij vinden dat het doorgeven van een keuze geen nut heeft, omdat dit volgens hen op hetzelfde neerkomt als donor zijn.

Is het volgende voor jou waar of niet waar?

(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

Ik heb expres niks doorgegeven aan het Donorregister, want ik vind het goed om na mijn dood een deel van mijn lichaam aan een patiënt te geven

Ik wil nog wel iets zeggen tegen het Donorregister, maar ik had geen tijd

Niks zeggen en aan het Donorregister doorgeven dat je een patiënt wil helpen, is volgens mij hetzelfde

■ Waar

■ Niet waar

[Raadpleeg hier de tabellen](#)

Manieren om keuze door te geven zijn niet goed bekend

Bijna drie op de vijf ondervraagden hebben nog niet goed over hun keuze nagedacht (58%). 42% geeft echter aan hier wel bij te hebben stilgestaan.

Twee op de drie geven aan dat zij de keuzes over hoe zich te registreren in het Donorregister lastig vinden (66%).

Een ruime meerderheid van de doelgroep uit dit onderzoek weet niet hoe zij hun keuze kunnen doorgeven (81%).

Vergelijking met online publieksonderzoek

Iets meer dan een derde (35%) geeft aan nog niet goed te hebben nagedacht over het doorgeven van een keuze aan het Donorregister. 36% geeft aan hier wel goed over te hebben nagedacht.

41% gaf hierin aan het lastig te vinden om een keuze te maken hoe zich te registreren in het Donorregister. 34% gaf aan hier geen moeite mee te hebben.

Hierin wist 28% niet goed hoe ze hun keuze moesten doorgeven, 72% wist wel hoe dit moet.

Is het volgende voor jou waar of niet waar?
(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

Ik heb er nog niet goed over nagedacht*

Ik vind het een moeilijke keuze

Ik weet niet hoe ik kan zeggen wat ik wil tegen het Donorregister

■ Waar

■ Niet waar

*Door afrondingsverschillen komt het totaal bij de bovenste stelling uit op 101%.

[Raadpleeg hier de tabellen](#)

Keuzemogelijkheden zijn niet goed bekend

Een meerderheid wist niet dat zij aan het Donorregister konden doorgeven wat zij willen (61%). 39% wist dit wel.

Een kleine meerderheid geeft aan wel hun keuze door te willen geven (53%). 47% staat hier echter niet voor open.

Een ruime meerderheid weet niet wat hun keuzeopties zijn met betrekking tot donorregistratie (79%).

Ook uit de aanvullende interviews blijkt dat de verschillende keuzeopties vaak niet bekend zijn. De kennis is beperkt tot de opties 'ja' of 'nee'.

"Ik wist helemaal niet dat je uit meer opties kunt kiezen dan ja of nee."

Vergelijking met online publieksonderzoek

Een kleine groep (12%) gaf hierin aan niet te weten dat er al een keuze had moeten worden doorgeven. Een ruime meerderheid (72%) was hier wel van op de hoogte.

29% wist hierin niet wat hun keuzemogelijkheden waren. 71% wist dit wel.

Is het volgende voor jou waar of niet waar?

(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

Ik wist niet dat ik kon doorgeven aan het Donorregister wat ik wil

Ik wil niets zeggen hierover tegen het Donorregister

Ik weet niet waaruit ik kan beslissen

■ Waar

■ Niet waar

[Raadpleeg hier de tabellen](#)

Meerderheid is bereid om stil te staan bij wat er gebeurt met hun lichaam na overlijden

Een derde heeft niks doorgegeven omdat zij denken dat hun familie voor hen mag beslissen (32%). Voor twee derde is dit niet het geval (68%).

Ruim twee derde geeft aan dat hun familie en vrienden ook geen keuze aan het Donorregister hebben doorgegeven (69%).

37% geeft aan liever niet na te denken over wat er met hun lichaam gebeurt als zij dood zijn. 63% geeft echter aan dat deze stelling voor hun niet waar is.

Vergelijking met online publieksonderzoek

28% gaf hierin aan dat zij bewust geen keuze hebben doorgegeven omdat ze aannemen dat hun naasten dan mogen beslissen.

21% gaf aan dat hun familie en vrienden ook niks hebben doorgegeven.

Ruim een derde (37%) staat liever niet stil bij wat er met hun lichaam gebeurt na overlijden. Ook een derde (32%) geeft aan dat zij geen probleem hebben om hier bij stil te staan.

Is het volgende voor jou waar of niet waar?

(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

Ik hoef niks door te geven aan het Donorregister, want mijn familie mag dit beslissen

Mijn familie en vrienden hebben ook niks gezegd tegen het Donorregister

Ik wil niet nadenken over wat er met mijn lichaam gebeurt als ik dood ben

■ Waar

■ Niet waar

[Raadpleeg hier de tabellen](#)

Meerderheid houdt er niet van als de overheid hen iets vraagt

Bijna twee op de drie geven aan dat zij er niet van houden als de overheid hen iets vraagt (63%), zoals bijvoorbeeld om zich te registreren in het Donorregister. 38% geeft aan hier geen moeite mee te hebben.

Vergelijking met online publieksonderzoek

18% gaf hierin aan dat informatie van de overheid automatisch afkeer bij hen oproept. Voor bijna de helft van de ondervraagden (48%) gold dit niet.

Is het volgende voor jou waar of niet waar?

(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

Ik hou er niet van als de overheid mij iets vraagt

■ Waar

■ Niet waar

*Door afrondingsverschillen komt het totaal bij deze stelling uit op 101%.

[Raadpleeg hier de tabellen](#)

Men twijfelt of de 'geen bezwaar'-registratie later nog aangepast kan worden

Een kwart is van mening dat bij 'geen bezwaar' hun familie mag beslissen (26%). 61% denkt echter van niet.

De helft weet niet of ze hun hun 'geen bezwaar'-registratie later nog kunnen aanpassen (51%). Een derde denkt dat dit wél mogelijk is (34%).

Vergelijking met online publieksonderzoek

Een derde (33%) was hierin van mening dat naasten mogen beslissen als je met 'geen bezwaar' staat geregistreerd. 44% dacht echter van niet en 23% twijfelde.

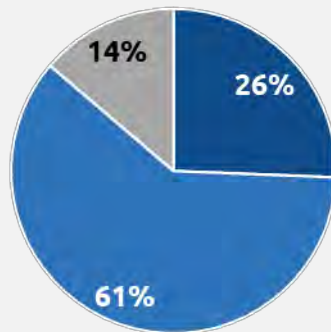
Vergelijking met online publieksonderzoek

Hierin dacht 78% van de ondervraagden dat je de 'geen bezwaar'-registratie ten alle tijden kan wijzigen. 4% dacht van niet en 18% wist het niet zeker.

Je hebt het Donorregister niet verteld wat je wil. Mag je familie dan beslissen wat er gebeurt als je dood bent? Bijvoorbeeld dat een patiënt een nier van je krijgt.

(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)*

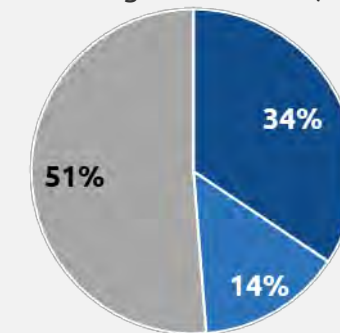

■ Ja ■ Nee ■ Weet ik niet

*Door afrondingsverschillen komt het totaal bij deze vraag uit op 101%.

Je hebt het donorregister niet verteld wat je wil. Mag je dit later veranderen en alsnog vertellen wat je wil?

(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)*

■ Ja ■ Nee ■ Weet ik niet

*Door afrondingsverschillen komt het totaal deze vraag uit op 102%.

Een derde zou bij nader inzien geen donor willen zijn

We zien dat 34% verder in de vragenlijst toch geen donor zou willen zijn. Een op de vijf (18%) zou bij nader inzien toch wél donor willen zijn.

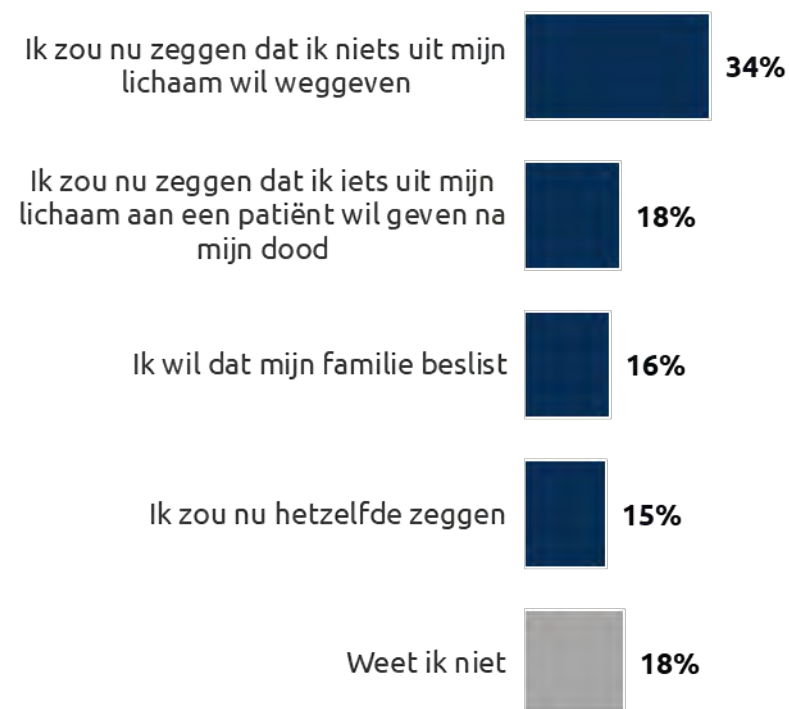
16% geeft aan dat zij zouden willen dat hun familie beslist. 15% zou hetzelfde zeggen (voor 'geen bezwaar' kiezen).

Vergelijking met online publieksonderzoek

Hierin gaf 47% van de met 'geen bezwaar'-geregistreerden aan dat 'geen bezwaar' voor hen klopt. Een kwart (24%) geeft aan dat deze registratie niet bij hen past: 3% zou toch graag geregistreerd staan met een 'nee', 9% met een 'ja' en 12% zou willen dat hun familie beslist.

Je hebt het Donorregister eerder niet verteld wat je wil. Wat zou je nu we je wat hebben verteld over het Donorregister zeggen?

(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)*

*Door afrondingsverschillen komt het totaal bij deze vraag uit op 101%.

[Raadpleeg hier de tabellen](#)

Meerderheid heeft niet met naasten gesproken over orgaandonatie

Twee derde (65%) heeft niet met hun familie gesproken over hun wensen met betrekking tot orgaandonatie. 23% heeft gepraat over hun eigen wensen en 13% heeft gepraat over de wensen van hun familie.

Vergelijking met online publieksonderzoek

60% van de met 'geen bezwaar'-geregistreerden in het online publieksonderzoek gaf aan het niet met naasten over orgaandonatie te hebben gehad. 32% heeft het met hun naasten gehad over hun eigen wensen en 17% over de wensen van hun naasten.

Van de personen die met hun familie gepraat hebben over wat zij willen, heeft men hun wensen voornamelijk besproken met hun partner, kinderen of vader en moeder.

Vergelijking met online publieksonderzoek

In het online publieksonderzoek heeft men de eigen wensen ook met name met de partner besproken (75%). Een derde (34%) heeft dit met de kinderen besproken en een kwart (26%) met hun ouders.

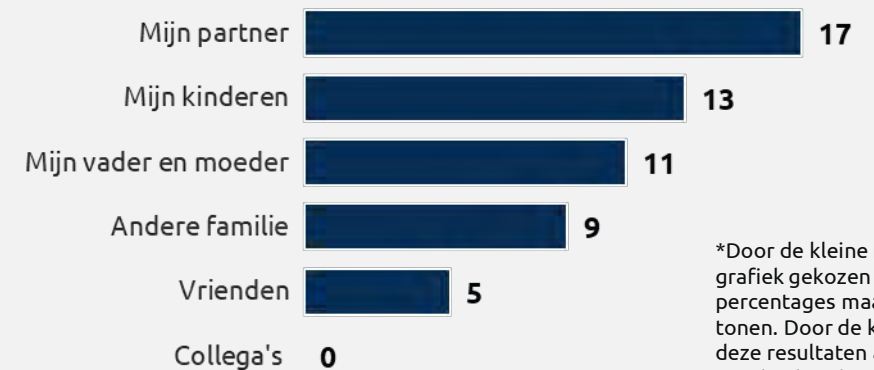
Heb je hier met je familie over gepraat? Over wat je wil als je dood bent?

(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

Met wie heb je gepraat over wat jij wilt?

(Basis - Heeft met familie gepraat over wat hij/zij wil, n=36)*

*Door de kleine n is er in deze grafiek gekozen om geen percentages maar aantallen te tonen. Door de kleine n moeten deze resultaten als indicatief worden beschouwd.

Redenen dat men niet over wensen heeft gepraat (open antwoorden)

De redenen dat men niet over hun wensen m.b.t. orgaandonatie heeft gepraat, hebben onder andere betrekking op dat men niet wist dat dit moest of er niet aan heeft gedacht. Ook is voor sommigen orgaandonatie een lastig/raar onderwerp. Anderen zeggen dat het simpelweg niet ter sprake is gekomen.

Waarom heb je met sommige mensen niet gepraat over wat je wil?

(Basis: heeft met niemand over zijn wensen gepraat of met iemand anders dan hun partner, kinderen of ouders.)

In de onderstaande bloemlezing zijn de meest genoemde open antwoorden gecategoriseerd in verschillende onderwerpen. De quotes dienen ter illustratie van deze onderwerpen.

Hebben er niet aan gedacht/wist het niet

- “ Wist niet dat dit moest, wij zijn daar niet zo van.
- “ Ik heb nooit gedacht over donor worden.
- “ Ik snap nu pas dat ik dat moet doen want dan kunnen ze voor mij kiezen.
- “ Ik wist niet dat er een register was, ik ga het met mijn broer en zussen bespreken.
- “ Wist het niet, ik ga mijn ouders zo gelijk waarschuwen.
- “ We wisten het niet. Wij wonen 5 jaar hier.

Lastig onderwerp/raar/ moeilijk om over te praten

- “ We praten niet graag over de dood.
- “ Het is binnen onze familie niet ok hierover te praten, God bepaald over dood en leven.
- “ Het is best raar om over te praten.
- “ Ik ben bang voor hun beoordelingen.
- “ Is een ernstige onderwerp.
- “ Ik weet niet zo goed hoe we hier over moeten praten.
- “ Taboe.

Niet ter sprake gekomen/geen reden

- “ Het is nooit het onderwerp van een gesprek geweest.
- “ Het is nooit ter sprake gekomen.
- “ Hier zit geen specifieke reden achter, we hebben het er gewoon nooit over.
- “ Gewoon niet over gepraat.
- “ Weet ik niet, ik sta naast mijn zus en we weten het niet eigenlijk.
- “ Ik denk er nooit over.
- “ Geen gelegenheid gehad.
- “ Gewoon nog niet gedaan eigenlijk, ga ik wel doen nu.

Contact met familie is lastig/niet mogelijk

- “ Ik heb geen contact met mijn familie.
- “ Mijn familie woont niet in Nederland.
- “ Ze zijn in Nepal. Ik ben hier alleen.
- “ Mijn familie woont niet in Nederland.

Persoonlijk/eigen keuze

- “ Ik beslis over mijn lichaam.
- “ Mijn privé keuze.
- “ Is mijn eigen keuze.

Orgaandonatie komt meestal simpelweg niet ter sprake

De voornaamste reden dat men niet met naasten over orgaandonatie heeft gepraat is dat dit onderwerp simpelweg niet ter sprake is gekomen (80%).

Daarbij denkt een meerderheid dat zij waarschijnlijk niet snel doodgaan (58%) en ziet daardoor geen reden om met hun naasten hierover te praten.

Bijna de helft vindt het lastig om hier met naasten over te praten (47%).

Een derde is van mening dat zij er niet met naasten over hoeven te praten. Bijna twee derde deelt deze mening echter niet (62%).

Vergelijking met online publieksonderzoek

Bijna de helft (48%) van de personen in het online publieksonderzoek die hun wensen niet met hun naasten hebben besproken, geven aan dat de reden hiervoor is dat het onderwerp simpelweg niet ter sprake is gekomen.

Een derde geeft aan dat het hun eigen keuze is en zij hun wensen daarom niet met naasten bespreken.

Een kwart (25%) geeft aan dat ze het geen fijn onderwerp vinden om over te praten en het daarom liever mijden.

Is dit voor jou waar of niet waar. Ik heb niet met sommige mensen gepraat over wat ik wil, want:
(Basis: Heeft niet met partner, kinderen of ouders gesproken, n=111)

We hebben er gewoon niet over gepraat

Ik denk niet dat ik snel doodga

Ik vind het moeilijk om te praten over wat er met mijn lichaam gebeurt als ik dood ben

Daarover hoef ik niet met anderen te praten

Ze zijn het niet met me eens

■ Waar ■ Niet waar ■ Wil ik niet zeggen

[Raadpleeg hier de tabellen](#)

Een relatief kleine groep heeft de brief goed begrepen

Twee op de vijf geven aan een brief* te hebben ontvangen (39%). 29% zegt deze brief niet te hebben gehad en 32% weet het niet zeker.

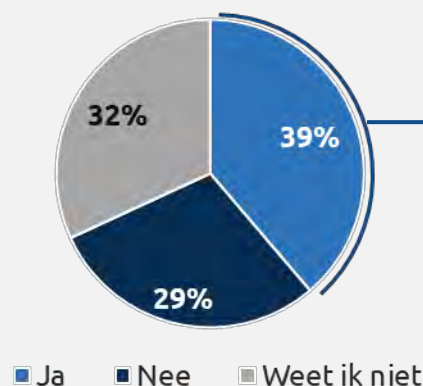
Van de personen die zich herinneren een brief te hebben ontvangen, geeft de grootste groep aan deze brief een beetje te hebben gelezen (47%). Slechts 16% heeft de brief (heel) goed gelezen. 37% heeft de brief (eigenlijk) niet gelezen. Van de groep die de brief op zijn minst een beetje heeft gelezen, zien we dat een merendeel toch enige moeite had met het begrijpen van de brief.

Vergelijking met online publieksonderzoek

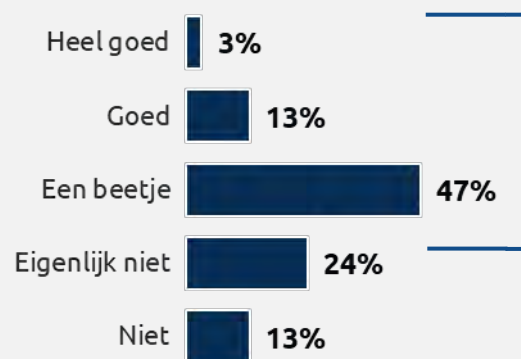

Hierin gaf 45% aan de brief te hebben gehad, 26% van niet en 29% wist het niet zeker. Van de personen die de brief had ontvangen heeft 45% de brief (zeer) goed gelezen. Eveneens 45% geeft aan de brief vluchtig tot nauwelijks te hebben gelezen. 8% heeft de brief helemaal niet gelezen.

De overheid stuurde tussen september 2020 en juli 2021 iedereen een brief. In die brief vraagt de overheid je te laten weten wat je wil. Heb je die brief gekregen?
(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

Hoe goed heb je de brief gelezen?
(Basis – denkt de brief te hebben gekregen, n=62)

Snapte je waar de brief over ging toen je hem las?
(Basis - Heeft brief op zijn minst een beetje gelezen, n=39)

*Door de kleine n is er in deze grafiek gekozen om geen percentages maar aantallen te tonen. Door de kleine n moeten deze resultaten als indicatief worden beschouwd.

* Er is geen brief voorgelegd of gevraagd naar een specifieke brief. De vraagtekst luidde: De overheid stuurde tussen september 2020 en juli 2021 iedereen een brief. In die brief vraagt de overheid je te laten weten wat je wil. Heb je die brief gekregen? De antwoorden kunnen daarmee betrekking hebben op verschillende brieven die in deze periode over dit onderwerp vanuit de overheid zijn verstuurd.

Twee derde heeft weinig tot niets gehoord of gelezen

Slecht 9% van de ondervraagden geeft aan dat zij (heel) veel over het Donorregister hebben gehoord of gelezen. Daarbij geeft bijna de helft aan hierover (heel) weinig te hebben gelezen (49%). 18% geeft zelfs aan helemaal niks over het Donorregister te hebben gehoord of gelezen.

Van de personen die hier op zijn minst iets over hebben gehoord, ook al is het maar (heel) weinig, geeft de grootste groep aan dat dit via de tv was (34%). Ook via familie wordt door een kwart genoemd (27%). Eveneens een kwart noemt de brief van de overheid (26%). Een op de vijf noemt daarbij ook Facebook (20%).

Vergelijking met online publieksonderzoek

In het online publieksonderzoek heeft ruim een kwart weinig tot niets over de Donorwet en de 'geen bezwaar'-registratie te hebben gehoord (27%).

De meesten hebben over de Donorwet en de 'geen bezwaar'-registratie gehoord via tv-spotjes (36%) of de brieven van de overheid (31%). Familie wordt daarentegen slechts door 8% genoemd.

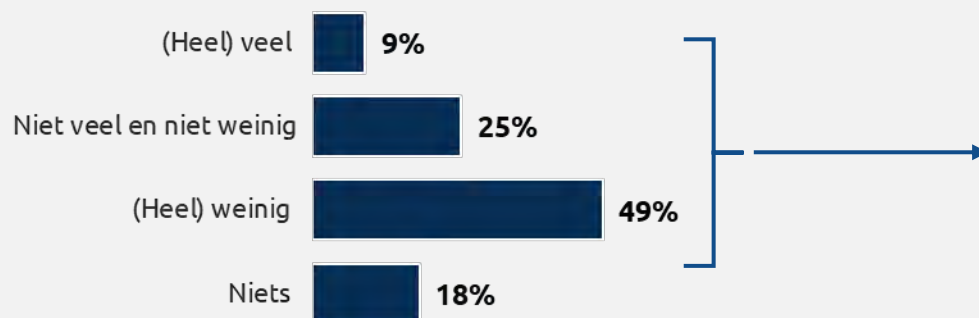

Ook uit een aantal aanvullende interviews blijkt dat de communicatiecampagne niet bij iedereen is geland.

"Ik kijk nooit TV en heb volgens mij geen brief ontvangen. Ik zit meestal op internet maar daar heb ik ook niets gezien."

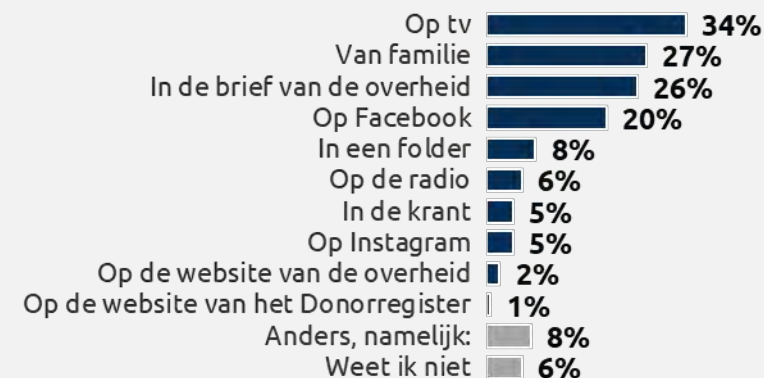
Hoeveel heb je gehoord of gelezen over het Donorregister?

(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

Waar heb je dingen gelezen of gehoord over het Donorregister?

(Basis - Heeft op zijn minst iets gehoord of gelezen over het Donorregister, n=132)

Bijna de helft geeft aan dat 'geen bezwaar' niet bij hen past

Om te onderzoeken of de 'geen bezwaar'-registratie nog past bij de wensen van de ondervraagden nadat zij de vragenlijst hebben ingevuld (en dus meer hebben nagedacht), is hen nogmaals een gedeelte van de tekst voorgelegd die aan het begin van de vragenlijst werd getoond. Het ging hier om de volgende tekst:

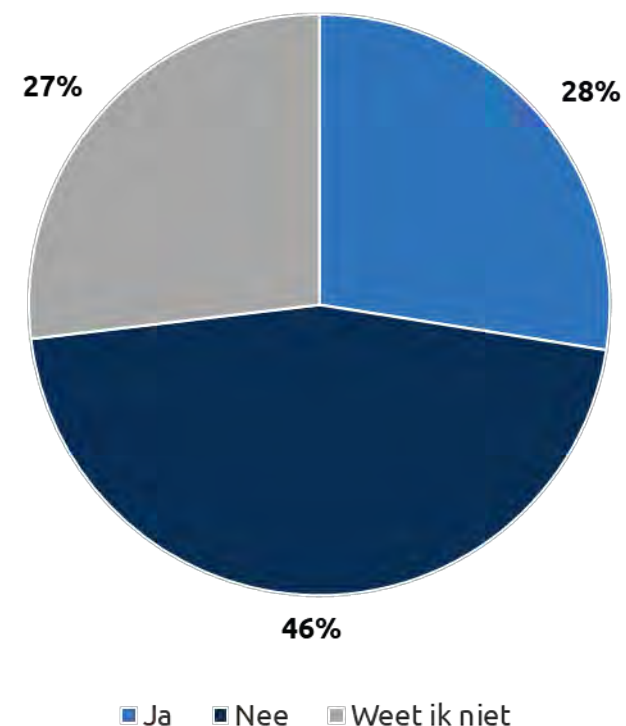
"Iedereen die 18 jaar of ouder is staat in het Donorregister. In het Donorregister staat wat je wil als je dood bent. Als je niet tegen het Donorregister hebt gezegd wat je wil, staat in het Donorregister dat je het goed vindt om een deel van je lichaam aan een patiënt te geven als je dood bent."

In de figuur rechts is te zien dat 46% van de ondervraagden op dit punt in de vragenlijst aangeeft dat 'geen bezwaar' niet past bij hun wensen. Voor iets meer dan een kwart (28%) is 'geen bezwaar' passend. 27% geeft aan nog niet zeker te weten of de 'geen bezwaar'-registratie bij hen past.

Vergelijking met online publieksonderzoek

In het online publieksonderzoek gaf 42% van de ondervraagden aan dat na het vergaren van meer kennis over de registratie, 'geen bezwaar' nog past bij hun wensen. Voor iets meer dan een kwart (28%) was dit niet het geval. 30% gaf aan nog niet zeker te weten of 'geen bezwaar' voor hen passend was.

Wil jij als je dood bent, aan een patiënt een deel van je lichaam geven?
(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

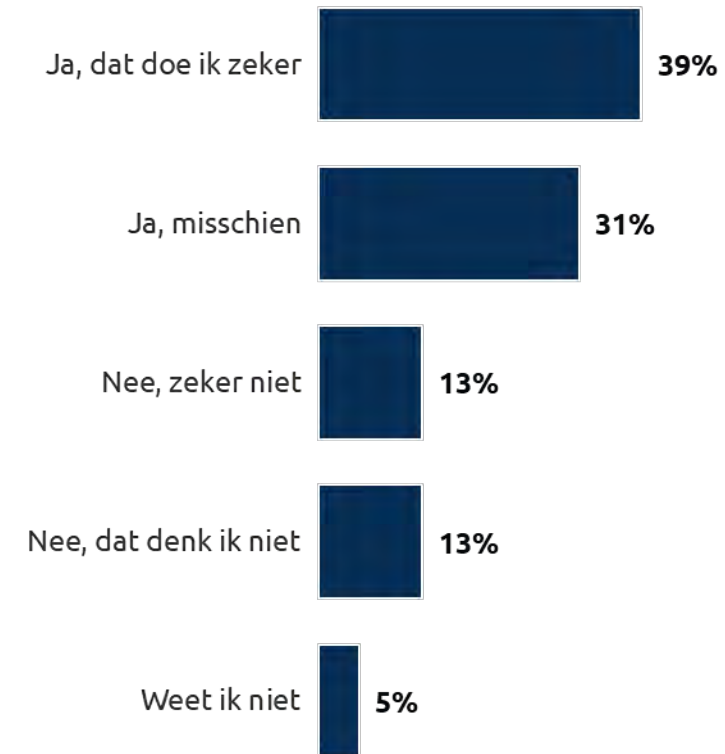
*Door afrondingsverschillen komt het totaal bij deze stelling uit op 101%.

Grootste groep verwacht nog een keuze door te geven

Twee op de vijf geven aan zeker nog van plan zijn een keuze aan het register door te geven (39%). 31% gaat dit misschien doen.

13% gaat zeker geen keuze doorgeven en een andere 13% verwacht dit niet te gaan doen.

Ben je van plan aan het Donorregister door te geven wat je wil?
(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

Grootste behoefte aan informatie over hoe geloof aankijkt tegen orgaandonatie

41% heeft behoefte aan informatie over hoe hun geloof aankijkt tegen orgaandonatie. Daarbij wil een derde weten hoe zij hun keuze in het Donorregister kunnen aanpassen (33%).

Ook wil ongeveer een op de vijf weten wat donorregistratie en orgaandonatie betekenen voor kinderen van 12 tot 18 jaar.

Vergelijking met online publieksonderzoek

In het online publieksonderzoek benoemden de meesten geen onderwerpen rondom orgaandonatie of registratie waarover zij meer zouden willen weten. Degenen die wel meer willen weten, zijn het vaakst benieuwd naar informatie over hoe orgaandonatie in zijn werkt gaat (18%) en hoe donatie werkt als je ziek bent of medicatie gebruikt (15%).

Ook uit een aantal aanvullende interviews blijkt de behoefte om te weten hoe er vanuit het eigen geloof wordt aangekeken tegen orgaandonatie.

"Je zou denken dat als je organen mag krijgen dat je dan ook organen mag geven. Daar ga ik in ieder geval vanuit."

Had je graag meer willen weten over de volgende dingen [met betrekking tot orgaandonatie]?

(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

Is er iets anders waarover je graag meer had willen weten [met betrekking tot orgaandonatie]? (Open antwoorden)

'Hoe ik moet zeggen dat mijn familie moet besluiten'   *'Waarom er niemand is om ons te helpen...'*   *'Ik snap niet zo goed hoe het gaat, komen ze je thuis halen als je dood gaat?'*

'Aan wie mijn lichaam wordt gegeven'   *'Waarom deze wet bestaat, het is niet eerlijk.'*   *'Informatie over hoe donoren gaat'*

'Niemand snapt wat gebeurt en niemand helpt ons om dit in orde te maken'   *'Als je nieuwkomer, gelden er voor mij dan andere regels?'*

Informatie over orgaandonatie en donorregistratie het liefst per brief of via de tv

Men zou het liefst per brief geïnformeerd willen worden over orgaandonatie en donorregistratie (26%). Ook de tv wordt relatief frequent genoemd (24%).

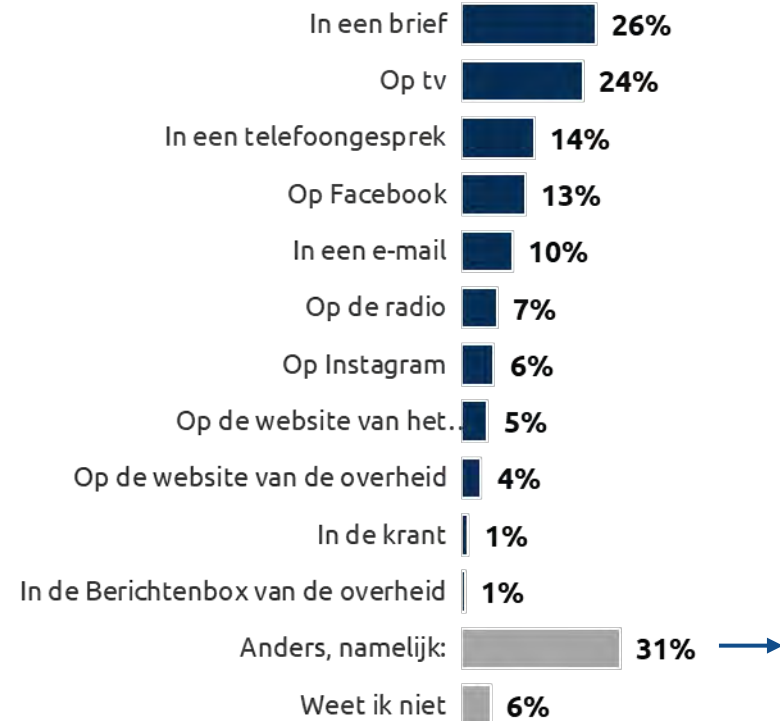
In de open antwoorden die men bij 'anders, namelijk...' heeft gegeven, zien we dat men ook relatief vaak het buurthuis, kerk of moskee noemt. Daarbij is er ook een groep mensen die graag informatie wil ontvangen van mensen die hun eigen taal spreken.

Vergelijking met online publieksonderzoek

In het online publieksonderzoek zou men het liefst per brief geïnformeerd willen worden (50%). Ook e-mail wordt relatief frequent genoemd (28%). Tv-spotjes staan op de derde plek (16%).

Hoe krijg jij het liefst informatie over dit onderwerp [orgaandonatie en donorregistratie]?
(Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

'In het buurthuis, daar kom ik vaak'
'Van mensen die mijn taal spreken'
'In een info bijeenkomst'
'In de kerk/moskee'

Onafhankelijke organisaties en gebedshuizen aangewezen afzenders

We zien dat men het liefst informatie over orgaandonatie via een onafhankelijk organisatie (34%) of via een gebedshuis ontvangt (24%).

Op de derde en vierde plaats worden respectievelijk de overheid (20%) en het Donorregister (18%) genoemd.

Vergelijking met online publieksonderzoek

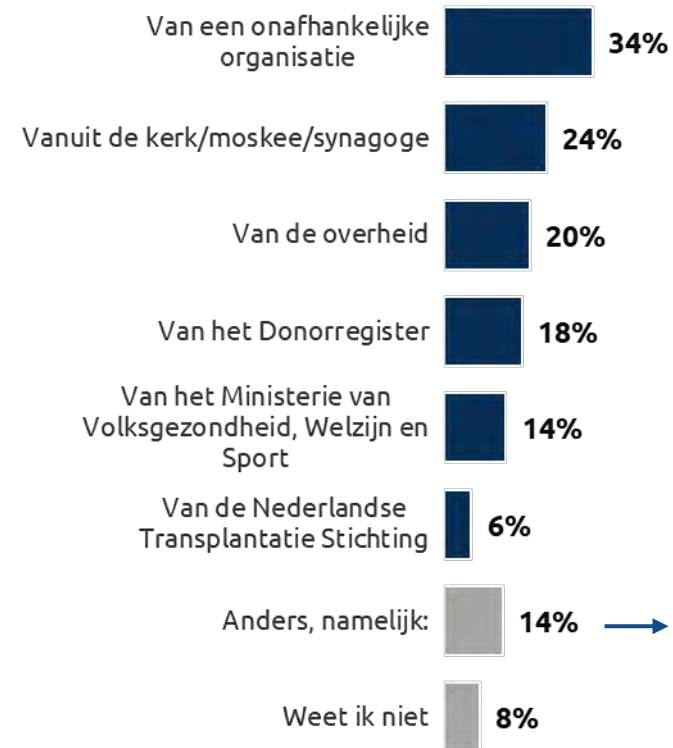
Hierin wil men het liefst via het Donorregister en de Rijksoverheid informatie over orgaandonatie en donorregistratie ontvangen. Een onafhankelijk instituut staat op de vierde plek.

Ook in een van de aanvullende interviews wordt het gebedshuis genoemd als potentiële locatie om informatie te delen.

"De moskee is in ieder geval een plek waar veel mensen bij elkaar komen. Je zou daar mensen kunnen attenderen op de Donorwet en orgaandonatie."

Van wie krijg jij het liefst informatie over dit onderwerp [orgaandonatie en donorregistratie]? (Basis: allen 'geen bezwaar', n=160)

'De man in het buurthuis'

'Mensen die mijn taal spreken,
anders begrijp ik het niet zo goed'

'Gewoon de huisarts'

'Via de stichting'

Bijlagen

Bijlage | Tabellen

In welk land ben je geboren	Percentage
Marokko	19%
Nederland	19%
Nederlandse Antillen, Aruba	18%
Een anders niet-Westers land	10%
Turkije	8%
Somalië	6%
Nigeria	5%
Eritrea	4%
Irak	4%
Indonesië	3%
Soedan	3%
Polen	1%
Bulgarije	1%
Wil ik niet zeggen	1%

[Ga terug naar de hoofdtekst](#)

Bijlage | Tabellen

Hoeveel vertrouwen heb je in brieven en folders van de overheid?	Percentage
(Heel) veel	28%
Niet veel en niet weinig	24%
(Heel) weinig	49%

Hoe goed begrijp je brieven en folders van de overheid?	Percentage
(Heel) goed	14%
Niet goed en niet slecht	24%
(Heel) slecht	62%

[Ga terug naar de hoofdtekst](#)

Bijlage | Tabellen

Is het volgende voor jou waar of niet waar?	Waar	Niet waar
Ik heb expres niks doorgegeven aan het Donorregister, want ik vind het goed om na mijn dood een deel van mijn lichaam aan een patiënt te geven	15%	85%
Ik wil nog wel iets zeggen tegen het Donorregister, maar ik had geen tijd	23%	77%
Niks zeggen en aan het Donorregister doorgeven dat je een patiënt wil helpen, is volgens mij hetzelfde	47%	53%

[Ga terug naar de hoofdtekst](#)

Bijlage | Tabellen

Is het volgende voor jou waar of niet waar?	Waar	Niet waar
Ik heb er nog niet goed over nagedacht	58%	43%
Ik vind het een moeilijke keuze	66%	34%
Ik weet niet hoe ik kan zeggen wat ik wil tegen het Donorregister	81%	19%

[Ga terug naar de hoofdtekst](#)

Bijlage | Tabellen

Is het volgende voor jou waar of niet waar?	Waar	Niet waar
Ik wist niet dat ik kon doorgeven aan het Donorregister wat ik wil	61%	39%
Ik wil niets zeggen hierover tegen het Donorregister	47%	53%
Ik weet niet waaruit ik kan beslissen	79%	21%

[Ga terug naar de hoofdtekst](#)

Bijlage | Tabellen

Is het volgende voor jou waar of niet waar?	Waar	Niet waar
Ik hoef niks door te geven aan het Donorregister, want mijn familie mag dit beslissen	32%	68%
Mijn familie en vrienden hebben ook niks gezegd tegen het Donorregister	69%	31%
Ik wil niet nadenken over wat er met mijn lichaam gebeurt als ik dood ben	37%	63%

[Ga terug naar de hoofdtekst](#)

Bijlage | Tabellen

Is het volgende voor jou waar of niet waar?	Waar	Niet waar
Ik hou er niet van als de overheid mij iets vraagt	63%	38%

[Ga terug naar de hoofdtekst](#)

Bijlage | Tabellen

Je hebt het Donorregister eerder niet verteld wat je wil. Wat zou je nu we je wat hebben verteld over het Donorregister zeggen?	Percentage
Ik zou zeggen dat ik niets uit mijn lichaam wil geven	34%
Ik zou zeggen dat ik iets uit mijn lichaam wil geven aan een patiënt na mijn dood	18%
Ik wil dat mijn familie beslist	16%
Ik zou nu hetzelfde zeggen	15%
Weet ik niet	18%

[Ga terug naar de hoofdtekst](#)

Bijlage | Tabellen

Is dit voor jou waar of niet waar? Ik heb niet met sommige gepraat over wat ik wil:	Waar	Niet waar	Wil ik niet zeggen
We hebben er gewoon niet over gepraat	80%	17%	3%
Ik denk niet dat ik snel dood ga	58%	38%	5%
Ik vind het moeilijk om te praten over wat er met mijn lichaam gebeurt als ik dood ben	47%	50%	3%
Daarover hoef ik niet met andere te praten	35%	62%	3%
Ze zijn het niet met me eens	22%	68%	10%

[Ga terug naar de hoofdtekst](#)

Bijlage

Onderzoekstechnische informatie - kwantitatief

Veldwerkperiode

Het veldwerk is uitgevoerd in de periode 5-12-2021 t/m 06-01-2022.

Methode respondentselectie

Door een gespecialiseerd respondentselectiebureau.

Inschakelen externe leveranciers

Voor de volgende werkzaamheden heeft Motivaction bij dit onderzoek gebruik gemaakt van de diensten van gespecialiseerde bedrijven: respondentselectie en het uitvoeren van het veldwerk

Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden

Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tot tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Hetzelfde geldt voor schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten. Een uitzondering vormen beeld- en geluidsopnames van respondenten, deze worden ten hoogste 6 maanden bewaard.

Overige onderzoekstechnische informatie

Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever.

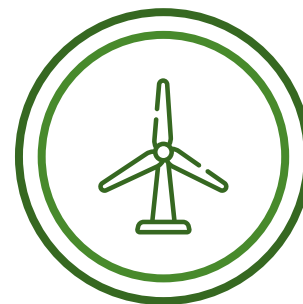
Wij verminderen onze footprint

Motivaction
is ISO 14001-
gecertificeerd

Motivaction
gebruikt
energiezuinige
auto's

Motivaction
gebruikt groene
stroom

Motivaction
gebruikt uitsluitend
papier met een FSC-
label

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie - is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

Motivaction International B.V.

Marnixkade 109F
1015ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001MG Amsterdam

020 589 83 83

info@motivaction.nl

www.motivaction.nl

Weet wat mensen drijft.

motivaction
insights and strategy